

Bakstenen en identiteit

WIDO BOUREL

Honderd jaar geleden, in 1919, na het einde van de Eerste Wereldoorlog, ontstond in Frans-Vlaanderen een nieuwe vorm van vrijetijdsbesteding: het ramptoerisme. Een weekenduitstapje door de puinen van de vele slagvelden. Slingerend van verwoest dorp tot verwoest dorp, een toeristische gids in de hand. Eén vraag hield iedereen bezig: wat met de wederopbouw?

De draad van het leven

De teruggekeerde inwoners hadden andere zorgen: Hoe aan voedsel raken? Waren de bakker en de slager al terug? Kon je ergens veilig groenten kweken? Puin ruimen, afbraakmateriaal recupereren, bakstenen bikken, snel een noodwoning optrekken. Als de kinderen uit hun vluchtoord mochten terugkeren en de klok aan de wand weer tikte, kon de draad van het leven opnieuw opgenomen worden.

Dit dorp, ik weet nog hoe het was

De verschrikkelijke verwoestingen hadden de Frans-Vlamingen diep geraakt. Met de vernieling van molens, belforten, kerken waren de symbolen en de ziel van de gemeenschap getroffen. *Dit dorp, ik weet nog hoe het was*, zong Wim Sonneveld. Het beeld van vooroorlogse dorps- en stadsgezichten bleef op het netvlies gebrand. En hoe kon die wederopbouw goed komen met die beslissers in Parijs? Het moest duidelijk zijn: de mensen wilden hun vertrouwde straatbeeld terug en geen betonnen dozen uit de Parijse banlieues.

Louis Cordonnier

Het verhaal is weinig bekend. Maar de wederopbouw kreeg stilaan de vorm van een strijd voor het herstellen van het Vlaamse patrimonium van Frans-Vlaanderen, tegen de academische pretenties van de Parijse, gecentraliseerde administratie. Het speelde een grotere rol in de heropleving van de regionalistische verzuchtingen dan tot nu toe aangenomen werd.

Dé leidende figuur achter de wederopbouw in streekgebonden stijl was een Frans-Vlaamse architect met een internationale reputatie: Louis-Marie Cordonnier (1854-1940). Voor de Eerste Wereldoorlog al had Cordonnier prestigieuze gebouwen ontworpen: o.m. het stadhuis van Duinkerke, het operagebouw en de kamer van koophandel in Rijsel. Voor de oorlog tekende hij ook het winnende ontwerp voor het Vredespaleis in Den Haag.

Mede door de steun van invloedrijke industriëlen uit Rijsel, die al tijdens de oorlog plannen hadden gesmeed, slaagde Cordonnier erin de wederopbouw naar zijn hand te zetten. Vele plannen voor de reconstructie van Frans-Vlaamse gemeenten dragen zijn stempel. Een voorbeeld is zijn ontwerp voor de herinrichting van het totaal verwoeste stadje Belle. Zelf tekende hij in snel tempo een vijftal kerken.

Het gevecht voor het herstellen van het Vlaamse erfgoed in de Westhoek heeft het gezicht van vele Frans-Vlaamse gemeenten tot vandaag blijvend bepaald. Bakstenen als fundamenten voor de heropleving van een identiteit.

Louis-Marie Cordonnier tekende de plannen voor de heropbouw van het stadhuis met belfort (vooraan) en de Sint-Vaastkerk (links achteraan) in Belle.

Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Belfort_van_Belle | © Marc Ryckaert | CC BY 3,0

De Frans-Vlaamse architect Louis-Marie Cordonnier (1854-1940) was na de Eerste Wereldoorlog de leidende figuur achter de wederopbouw van Frans-Vlaanderen in streekgebonden stijl.

Bron: https://fr.wikipedia.org/wiki/Louis_Marie_Cordonnier | © Fonds Lefebvre

Wido Bourel is Frans-Vlaming, publicist en promotor van de Nederlandse taal en cultuur in zijn geboortestreek.

Contact: widopedia@hotmail.com